

THEMA-DAG

De verborgen zin van Dementie

Hans Stolp

De verborgen zin van dementie

Ze had zich diep in zichzelf teruggetrokken. De namen van haar kinderen wist ze niet meer en tegen haar man zei ze beleefd: *Dag meneer*. Ja, ver weg was ze, alsof ze alleen nog maar door een heel dun draadje met het aardse leven was verbonden. Haar ogen waren leeg. Als je daarin keek, kon je haar er niet meer vinden.

Vanaf haar vroegste jeugd waren er heftige beproevingen op haar weg gekomen. Ze had er nooit over willen praten, alsof ze het niet verdragen kon om die oude beproevingen met woorden weer tot leven te wekken. Zelfs haar kinderen kenden haar diepste geheimen niet.

Soms leek het, alsof ze zich bewust had teruggetrokken in zichzelf om daar de veiligheid en geborgenheid te zoeken die ze op aarde maar niet vinden kon. Met een zekere regelmaat begonnen haar vingers onrustig te plukken en te trekken aan de knopen van haar vest, alsof ze zich losmaken en bevrijden wilde.

Als je innerlijk contact maakte met haar hoger wezen, vertelde haar hoger zelf wat ze nu deed: die oude pijn in stilte herbeleven om het los te kunnen laten voordat ze sterven zou. Ze wilde straks zo graag vrij en onbelemmerd de geestelijke wereld binnengaan. Daarom moest ze zich nu, in het verborgene, bewust worden van wat die donkere ervaringen haar nu eigenlijk geleerd, en aan geestelijke winst hadden meegegeven.

Ze wist dat ze dat alleen maar in een sfeer van volkomen veiligheid kon ontdekken – en het was daarom dat ze zich tot in die andere wereld, waar niemand haar kon volgen, had teruggetrokken.

Maar wat was ze al die mensen dankbaar die haar een knuffel gaven en die haar met respect de tijd schonken om haar stille werk te volbrengen, ook al begrepen ze niet, waarom deze tijd nu eigenlijk zo belangrijk was voor haar en waarom haar ziekte niet alleen maar afbraak was, maar haar ook iets gaf.

Zo gebeurde het dat ze later, toen ze, gedragen door de engelen, de aarde voorgoed verlaten had, als een rijk en geheeld mens thuis kwam.

1. 1. Inleiding

- Opvallende omschrijvingen van dementie zijn:
Verdwijnen zonder zoek te raken, iemand die langzaam verdwijnt en **Verdwaald in het geheugenpaleis**. Het Ik (de geest) heeft zich gaandeweg losgemaakt en zweeft (gedeeltelijk) boven het fysieke lichaam (het is er dus nog wel!)
- **Dementie** houdt voor de omgeving **een voortdurende oefening** in **om je te leren verplaatsen in de beleving van de dementerende**. Bijvoorbeeld:
- **Besef dat een dementerende ook echt vergeet**. Als hij jou niet meer herkent en zijn overleden moeder zoekt en jij vertelt hem dat zij allang dood is, hoort hij dat (in zijn beleving) voor het eerst. Dat is een schok voor hem! **De dementerende daagt je uit** om in zijn beleving te stappen en 'het spel' met hem mee te spelen: *Hoe zou het eigenlijk met je moeder zijn?*

1. 2. Belangrijke informatie

De dementerende gaat tijdens zijn/haar ziekte door **vier stadia**:

- **Het bedreigde ik: geheugenproblemen**. In deze fase is het belangrijk de zieke te bepalen bij de realiteit:
Vandaag is het zondag, vanavond komt Jan.
- **Het verdwaalde ik**: de zieke leeft zo sterk in het verleden dat het heden daarin niet past. Dan is **een validerende benadering** nodig. VB: *Ik wil naar papa en mama toe*. Dan niet zeggen: *Maar die zijn allang dood*, maar zoiets als: *Hoe zou het met je vader zijn? Zou hij nog steeds last van zijn hart hebben?*
- **Het verborgen ik**: praten lukt niet meer, zingen wel...
- **Het verzonken ik**: de zieke ligt op bed, praat niet meer en reageert alleen nog op aanraking en eten en drinken.

Het woord *dementie* betekent: *de geest is weg*, of: *de geest heeft zich teruggetrokken*. En inderdaad: bij dementie moet het Ik (of de geest) zich wel terugtrekken omdat het geen mogelijkheid heeft zich via de fysieke hersenen tot uitdrukking te brengen en sturing aan het eigen leven te geven.

Er zijn **meerdere vormen van dementie**. De belangrijkste zijn: **Alzheimer** (60%, duurt ongeveer 15 jaar, is een sluipende ziekte, geen ziekte-inzicht), **vasculaire dementie** (20%, ontstaat plotseling door een afsluiting van bloedvaten in de hersenen, wel ziekte-inzicht)), en **Lewy-Body** (15%, hallucinaties, tussen 50 en 80 jr.).

Belangrijk: **verwar dementie niet met de 'gewone' ouderdomsvergeetachtigheid**: die heeft alleen betrekking op het geheugen. Het verschil met dementie is dat de herinnering op een zeker moment toch weer opduikt.

Op dit moment hebben in Nederland 235.000 mensen de diagnose **dementie** gekregen; naar verwachting zullen dat er over enige tientallen jaren 500.000 zijn. 71% van hen is vrouw en de gemiddelde leeftijd is 79 jr.

2. Wat gebeurt er eigenlijk bij dementie?

Dementie is niet te begrijpen zonder inzicht in de samenstelling van de mens: **fysiek lichaam, etherisch lichaam, astraallichaam en het Ik of de geest.**

a) **Het fysieke lichaam** - de mens is een geestelijk wezen dat zich belichaamt in een fysiek lichaam. Dementie ontstaat als gevolg van **plaques** (aderen van de hersenen slijben dicht) en **kluwens** (niet goed afgebroken eiwitcellen stapelen zich in en buiten de hersencellen op). Daardoor kunnen de hersenen niet (goed) meer werken. Gevolg: de geest (het Ik) kan zich niet meer via de hersens tot uitdrukking brengen en trekt zich (gedeeltelijk) terug in de geestelijke wereld.

b) **Het etherische lichaam** - dit bevat ons geheugen: zowel het korte termijngeheugen, als het lange termijngeheugen. Het etherische lichaam bewaart de herinneringen van het lange termijngeheugen daar, waar het met zijn krachten de organen van het fysieke lichaam doordringt, dus op de buitenzijde van de organen. Elk orgaan bewaart op die manier zijn eigen herinneringen. De lever: gevoelsmatige herinneringen, het hart: gevoelens van spijt en wroeging, de long: abstracte herinneringen. (Bij orgaandonatie komen dus herinneringen mee...)

c) **Het astraallichaam** - dat haalt de herinneringen uit het etherische lichaam naar boven, zodat het Ik (of de geest) zich deze bewust kan maken. Bij dementie haalt het astraallichaam de herinneringen wel naar boven, maar is er geen Ik om ze te verwerken en sturing te geven aan emoties die met de herinneringen verbonden zijn.

d) **Het Ik of de geest** – Het Ik (lager en hoger) geeft sturing aan het leven (dus ook aan de emoties en driften). Bij dementie trekt de geest zich terug, zodat het astraallichaam aan zichzelf is overgelaten.

Belangrijk hierbij is het om ons het volgende te realiseren:

- **De familie/verzorgende moet de sturende rol van het Ik overnemen**, net als een moeder dat bij haar kind doet.
- Bij een jong kind is het astraallichaam nog vrij schoon, bij een dementerende niet: dat zit **vol met emoties en gevoelens** die hij/zij in het achter hem liggende leven opdeed: angst, boosheid, teleurstelling, enzovoort.

- **Het astraallichaam** van een dementerende wordt losgelaten door het Ik. Als het astraallichaam herinneringen naar boven haalt, verdwijnen de herinneringen weer vrij snel (er is geen Ik dat hen sturing geeft), maar de emoties/gevoelens verdwijnen niet zo snel – er is geen Ik dat ze kan beheersen. Daardoor kan een dementerende ongeremd allerlei emoties uiten.
- **Verzorgenden moeten dus hun ik-kracht ter beschikking stellen**, zodat zij daarmee leiding kunnen geven aan het astraallichaam van de dementerende. Daarom zijn **vaste verzorg/st/ers** belangrijk; ze moeten **minimaal 21 jaar** zijn (anders is hun ik-kracht nog niet volgroeid). Ook moeten **kinderen** (om dezelfde reden) **niet** de verzorging van een dementerende op zich nemen.

3. Het nonnenonderzoek

In 1987 begon **een onderzoek onder 678 nonnen** die bereid waren na hun dood hun hersens af te staan. Het bleek dat van de nonnen wier hersens het sterkst waren aangetast door *plaques* en *kluwens*, 70% wel dement werd, maar 30% niet. Waarom was die 30% niet dement geworden? Na onderzoek werd het volgende duidelijk:

- **Laag opgeleide nonnen werden eerder dement** dan hoog opgeleide nonnen.
- Wie vroeger **een depressie** had, had bijna 2 maal zoveel kans op dementie.
- Wie beschikte over **een creatief, beeldend denken** werd minder snel dement.
- **Hoge cijfers op school beschermden niet** tegen dementie.

Wie zich oefent in een creatief, speels, beweeglijk en vrij denken, vindt daarin bescherming: van de nonnen die niet dement werden, had maar 13% een beperkt denken....

overnemen, net zoals een moeder dat bij haar kind doet.

4. Is euthanasie het enige zinvolle antwoord?

De Vlaamse dichter Hugo Claus koos voor euthanasie toen hij nog in het beginstadium van Alzheimer verkeerde. Ook de NVVE (Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig Levenseinde) wil de mogelijkheid van euthanasie bij beginnende dementie ondersteunen.

Er zijn echter ook andere visies en er worden ook andere behandelingen van dementerenden geadviseerd.

Bijvoorbeeld deze: **Onze ziel bestaat uit drie wezensdelen: onze gewaarwordingsziel, onze verstandsziel en**

onze bewustzijnsziel. Bij dementie werken met name verstands- en bewustzijnsziel niet (goed). Daardoor komt de gewaarwordingsziel vrij: deze kan wél tot nieuwe activiteiten gestimuleerd worden.

Zo vertelde **een dementerende mevrouw** op een congres vrolijk en enthousiast over haar **nieuwe carrière als schilderes** en liet ze een aantal van haar kleurrijke en verzorgde schilderijen zien. Dit voorbeeld laat zien:

- **Bij dementie krijgt de gewaarwordingsziel de mogelijkheid zich op een nieuwe manier te ontplooien.** Dat heeft grote gevolgen voor de volgende incarnatie: een te eenzijdige nadruk op het denken wordt bijvoorbeeld gecorrigeerd.
- **Euthanasie neemt de mogelijkheid** van een dergelijke geestelijke groei in de laatste levensfase **weg.**
- Zo gezien kun je zeggen **dat dementie iemand de kans geeft zich te bevrijden uit de ivoren toren van het dominante denken.**
- Ook kunnen dementerenden **leren te ontvangen.**
- Daarnaast krijgen dementerenden **de mogelijkheid pijnlijke levenservaringen alsnog te verwerken,** voordat ze sterven. Daardoor keren ze zonder zware lasten terug in de geestelijke wereld.

Vele voorbeelden laten iets van deze mogelijkheden zien.

Bijvoorbeeld het verhaal over de moeder van Elisabeth Kübler-Ross (zie Verwachting nr. 67).

De dochter van een dementerende moeder zegt: *De dementie geeft mijn moeder de kans om op een nieuwe manier, zonder angst, de wereld tegemoet te treden.* Ook zijn er voorbeelden van dementerenden die vlak voordat ze stierven, uit hun dementie traden en een paar minuten met hun geliefden spraken, alsof ze helemaal niet dement waren.

5. De taal van dementerenden

De Oostenrijkse schrijver Geiger, wiens vader dement was, zei: *Omdat mijn vader niet meer over de brug naar mijn wereld kan komen, moet ik naar de overkant naar hem toegaan.*

En een verzorgster zei: *Mensen met dementie zitten in hun eigen bubbel en het is de kunst daarin te komen.*

Een dementerend iemand zei: *Ik ben als een kar die de heuvel afrolt.* Een demente dame die leefde in een verpleeghuis zei, nadat ze haar gestorven man had bezocht: *Ik ben bij mijn man geweest, maar hij was niet thuis.*

Het gaat er dus om de symbooltaal van dementerende te leren verstaan!

6. Terminale helderheid

Een vijfjarige jongen lag al drie weken in coma. Na drie weken zei de familie tegen hem: *Ga maar naar het licht.* Toen, op de dag dat hij stierf, opende hij plotseling zijn ogen, bedankte zijn familieleden dat ze hem wilden laten gaan en zei dat hij spoedig zou sterven. Toen raakte hij weer in coma en stierf nog dezelfde dag. Dit verschijnsel (het ontwaken kort voor het sterven van een comateus of dement iemand) komt veel vaker en wordt *terminale helderheid* genoemd.

Dankzij de vele inmiddels bekende voorbeelden van terminale helderheid wordt duidelijk dat dementerenden alles horen, ook als zij nergens meer op reageren. Het is voor alle verzorgenden belangrijk dit te beseffen, en mét hen te blijven praten en niet óver hen.

7. Waarom komt dementie juist in deze tijd zo vaak voor?

Dementie betekent: *zonder geest, of: de geest is weg.*

Ziektes weerspiegelen het bewustzijn van de mens in een bepaalde tijd. Zo gezien is dementie een spiegel van wat er nu eigenlijk in deze tijd gebeurt: dat wij vooral materialistisch denken - en leven - en het geestelijke denken vergeten zijn. We mogen dan ook zeggen dat dementerenden een offer brengen: zij nemen het karma van deze tijd op zich en spiegelen dat.

8. De verborgen zin van dementie

Dementie treft vooral de mens die lange tijd in emotionele nood verkeerd heeft, maar geen kans had (kreeg, of nam) om die emoties te verwerken. De ziekte geeft haar of hem de kans om die pijn en nood nu alsnog te verwerken. Bij dementie valt immers de controle van het denken weg; ook zijn er geen verantwoordelijkheden in de buitenwereld meer. Daarom kunnen oude trauma's niet langer verdrongen worden en kan er nu in stilte aan de verwerking daarvan gewerkt worden. Daardoor kan de zieke straks zonder al te veel onverwerkte emotionele bagage de geestelijke wereld binnengaan. Dat vergemakkelijkt het sterven, zoals Kübler-Ross duidelijk gemaakt heeft.

9. Tips voor de omgang

- **Warm licht** dat geborgenheid schenkt (kan de zieke zichzelf niet geven).
- **Weinig of geen spiegels:** ze begrijpen niet goed meer wie ze in de spiegel zien.
- **Wees je bewust dat ze communiceren met gestorvenen** (zijn half buiten hun lichaam). Als ze vertellen over hun moeder, en je zegt: *Maar je moeder is allang dood*, is dat onbegrijpelijk voor hen omdat ze hun moeder zojuist nog (in de geest) gezien hebben.
- **Gebruik korte zinnen** (duidelijk spreken, met pauzes en geen moeilijke woorden).
- **Let op hun trauma's:** iemand met een incestverleden vraagt een andere benadering/behandeling als iemand met een oorlogstrauma of iemand die te maken kreeg met huiselijk geweld.
- **Soms horen ze haast niets, andere keren horen ze juist meer dan gewoonlijk.** Wees dus voorzichtig met geluiden!
- **Gebruik in een verpleeghuis allerlei verschillende kleuren voor deuren en gangen:** dan kan de dementerende de weg makkelijker vinden.
- **Dementie is niet zozeer erfelijk bepaald, als wel gedragsbepaald!**
- **En tenslotte: iedere verzorgende dient te beseffen dat dementie een zinvolle levensfase is!**

STICHTING 'DE HERAUT'

AGENDA

Voor andere themadagen van Hans Stolp
(georganiseerd door stichting 'De Heraut')

zie

www.stichtingdeheraut.nl

Inlichtingen en opgave bij:

Secretariaat Stichting De Heraut
Uitstroom 1, 5345 RX, Oss

Tel: 0412644856

Email: secretariaat@stichtingdeheraut.nl

De website van Hans Stolp is:

www.hansstolp.nl

Meer over het Esoterisch Christendom
kunt u vinden op onze website

www.esoterischchristendom.nl